

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak

Protokolant: p.o. staż. M. P.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej P. w P. J. M.

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2016 r.

sprawy **R. H. (1)**

oskarżonego z art. 178a § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P.

z dnia 17 maja 2016 r. sygn. akt III K 169/16

1. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że w opisie czynu zarzucanego oskarżonemu dodaje, iż czyn oskarżonego został popełniony na ul. (...).
2. W pozostałym zakresie utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.
3. Zwalnia oskarżonego z obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze, w tym nie wymierza mu opłaty za II instancję.

H. B.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P., wyrokiem z dnia 17 maja 2016 r. wydanym w postępowaniu o sygn. akt III K 169/16, uznał **oskarżonego R. H. (1)** za winnego występku z art. 178a § 1 kk, i za to na podstawie art. 178a § 1 w zw. z art. 34 § 1 i 1a pkt 1 kk, art. 34 § 2 kk i art. 35 § 1 kk wymierzył mu karę 5 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie. Następnie, na podstawie art. 42 § 2 kk orzekł wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, a na podstawie art. 43a § 2 kk świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5 000 zł. W ostatnim punkcie wyroku, na podstawie art. 624 § 1 kpk, zwolnił oskarżonego od zwrotu na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (56-57).

Apelację wprost od powyższego wyroku, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środku karnym, wywiódł oskarżony. Zarzucił, że Sąd niższej instancji nie uwzględnił całokształtu właściwości jego sytuacji osobistej, majątkowej i rodzinnej, a w konsekwencji nałożył na niego świadczenie pieniężne, którego nie jest w stanie zapłacić.

Podnosząc tak apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zwolnienie z obowiązku świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (k. 64).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżonego była bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie. Umożliwiła ona jednak neutralną dla podsądnego zmianę zaskarżonego wyroku poprzez doprecyzowanie opisu przypisanego nim przestępstwa.

Przedstawiając na wstępie powody zmiany pierwszoinstancyjnego wyroku, wskazać trzeba, że opis czynu przytaczany w wyroku powinien obejmować wszystkie elementy czynu mające znaczenie dla jego prawidłowej kwalifikacji, a to oznaczenie czasu i miejsca jego popełnienia oraz elementy zachowania sprawcy wypełniające ustawowe znamiona czynu zabronionego, a ewentualnie także istotne elementy konkretyzujące ten czyn (por. wyrok SA w Krakowie z 12 maja 2009 r., II AKa 66/09, KZS 2009/10/49). Przepis art. 413 § 2 pkt 1 kpk nakazuje bowiem zawrzeć w każdym wyroku skazującym dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną.

Sąd pierwszej instancji tego obowiązku do końca nie wypełnił. Przypisał sprawcy czyn w postaci zarzuconej przez oskarżyciela publicznego, nie uwzględnivszy, że przyjęty w akcie oskarżenia opis miejsca czynu ograniczał się do stwierdzenia, iż sprawca prowadził swój motorower w P. „w ruchu lądowym”. W ocenie Sądu Okręgowego przywołane w cudzysłowie określenie, będące jednym ze znamion strony przedmiotowej przestępstwa z art. 178a § 1 kk, nie wskazywało dostatecznie konkretnie czynu sprawcy, tj. miejsca jego popełnienia. Z treści zaskarżonego wyroku nie wynikało bowiem czy w miejscu, w którym oskarżony poruszał się pojazdem mechanicznym na terenie P. odbywał się „ruch lądowy”. Sąd Rejonowy nie zrobił tego, mimo że poczynił w tym zakresie pełne ustalenia faktyczne. Świadczy o tym opis czynu sprawcy, przedstawiony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania funkcjonariuszki Policji P. K..

Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy, Sąd II instancji uznał, że nie budziło wątpliwości, iż sprawca prowadził pojazd w P. na ul. (...), która stanowi drogę publiczną. Zgodnie zaś z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, zasady tej ustawy obowiązują m.in. na drogach publicznych, wchodzą więc w zakres szeroko rozumianego „ruchu lądowego”, o którym mowa w art. 178a § 1 kk.

W tej sytuacji, stwierdziwszy z urzędu, że Sąd I instancji dopuścił się obrazy przepisu postępowania w postaci art. 413 § 2 pkt 1 kpk, Sąd odwoławczy przerehabilitował opis przypisanego oskarżonemu R. H. (2) czynu. Zmienił zaskarżony wyrok, dodając w opisie czynu, że oskarżony popełnił go na ul. (...). Orzekł o tym w punkcie 1 swego wyroku.

Przechodząc natomiast do opisanego powodów nieuwzględnienia apelacji, podnieść wpierw trzeba, że oskarżony kwestionował jedynie prawidłowość rozstrzygnięcia odnośnie świadczenia pieniężnego. To jest co do środka karnego. W tej sytuacji Sąd II instancji uznał środek odwoławczy za zwrócony przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych (zgodnie z art. 447 § 3 kpk). Stwierdził przy tym, że został on oparty na zarzucie rażącej niewspółmierności środka karnego (art. 438 pkt 4 kpk).

W tym miejscu warto przypomnieć, że rażąca niewspółmierność kary (jak i środka karnego) ma miejsce wówczas, gdy kara co prawda mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, to jednak na skutek nieuwzględnienia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa jak i osobowości sprawcy, staje się w odczuciu społecznym karą niesprawiedliwą (por. wyrok SN z 11 kwietnia 1985 r., V KRN 178/85, OSNKW 1985/7-8/60). Zauważyć przy tym trzeba, że nie każda niewspółmierność kary usprawiedliwia ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Przy rozpoznawaniu bowiem tej względnej przyczyny odwoławczej pamiętać należy, że „nie chodzi o każdą różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby – również w potocznym znaczeniu tego słowa – „rażąco” niewspółmierną, w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (por. wyrok SN z 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94, OSPriP 1995/6/18).

Sąd odwoławczy pokierował się tymi wskazówkami i zbadał czy nałożone zaskarżonym wyrokiem świadczenie pieniężne oraz zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych odbiegają w sposób kwalifikowany od standardu sprawiedliwej sankcji karnej. Wziął przy tym pod uwagę, że apelacja została złożona wyłącznie na korzyść oskarżonego. Miał przy tym na uwadze, że czyn oskarżonego został popełniony już po nowelizacji Kodeksu karnego, która w sposób istotny zaostriżyła odpowiedzialność karną za przestępstwo „jazdy w stanie nietrzeźwości”.

Sąd Okręgowy uwzględnił w pierwszym rzędzie, że zgodnie z art. 43a § 2 kk (przepis obowiązuje od dnia 1 lipca 2015 r.) w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone m.in. w art. 178a § 1 kk sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5 000 złotych. W przypadku oskarżonego R. H. (1), sprawcy przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, nałożenia tego środka karnego, i to w kwocie równej 5 000 zł bądź wyższej, było więc obligatoryjne. Gdyby Sąd I instancji zaniechał tego, naruszyłby wspomniany przepis prawa karnego. To stanowiłoby zaś przesłankę odwoławczą z art. 438 pkt 1 kpk, która dałaby prokuratorowi podstawę do wniesienia apelacji na niekorzyść oskarżonego i domagania się by świadczenie to nałożył sąd II instancji.

Sąd odwoławczy stwierdził również, że kwestionowane świadczenie pieniężne zostało zasądzone w kwocie równej dolnej granicy jego ustawowego wymiaru. To jest w wysokości minimalnej. Nie można zatem uznać, że przybrało ono postać środka karnego rażąco niewspółmiernego. Został on przecież ukształtowany w sposób możliwie najmniej dla oskarżonego dolegliwy, najslabiej ingerujący w sferę jego stosunków majątkowych. Inaczej pisząc, został on uformowany w sposób dla niego najkorzystniejszy.

Podobne wnioski wyprowadzić należało przy ocenie rozstrzygnięcia zakazującego oskarżonemu R. H. (2) prowadzenia pojazdów mechanicznych. Zgodnie z art. 42 § 2 kk (przepis ten zmieniono z dniem 18 maja 2015 r.) sąd orzeka, na okres nie krótszy niż 3 lata, zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji był w stanie nietrzeźwości. Biorąc więc pod uwagę realia niniejszej sprawy, okoliczności przedmiotowe oraz dane osobopoznawcze zebrane o podsądnym stwierdzić należało, że i ten środek karny nie został wymierzony w sposób rażąco niewspółmierny. Został przecież nałożony na okres minimalny. Nie mógł on więc przekroczyć, niekorzystnie dla oskarżonego, stopnia zawinienia, szkodliwości społecznej jego zachowania, jak i uwidocznionego stopnia lekceważenia dla reguł jakim podporządkować się powinien każdy zmotoryzowany uczestnik ruchu drogowego. Wzgląd na charakter naruszenia przez oskarżonego wspomnianych reguł sprawiał też, że nie budziło zastrzeżeń objęcie zakazem wszelkich pojazdów mechanicznych, a nie tylko motorowerów.

Sąd Okręgowy doszedł ostatecznie do wniosku – uwzględnivszy kierunek apelacji – że wymierzone R. H. (2) środki karne nie mogły zostać uznane za rażąco nieadekwatne w odniesieniu do okoliczności czynu oraz właściwości oskarżonego jako sprawcy przestępstwa.

Podsumowując, Sąd odwoławczy nie stwierdził podstaw aby dokonywać dalszych ingerencji w kontrolowane orzeczenie, aniżeli ta jedna na wstępie opisana. Nie znalazł przy tym podstaw aby zmieniać zaskarżony wyrok na korzyść podsądnego niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów z powodu rażącej niesprawiedliwości orzeczenia (art.440 kpk).

W konsekwencji w pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku.

W punkcie 3 wyroku Sąd II instancji orzekł o kosztach postępowania odwoławczego. Na podstawie 636 § 1 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk zwolnił R. H. (1) od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze, a w tym nie wymierzył mu opłaty za drugą instancję. Za tym rozstrzygnięciem przemawiała sytuacja majątkowa oskarżonego. Mianowicie nie posiada on cennego majątku oraz odpowiednich środków finansowych, ciąży też na nim obowiązek alimentacyjny. Wszystko to powoduje, że poniesienie owych kosztów byłoby dla niego zbyt uciążliwe.

Na koniec powtórzyć należy za Sądem Rejonowym, że w toku postępowania wykonawczego oskarżony R. H. (1) może wystąpić do organu zarządzającego Funduszem Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej z wnioskiem o rozłożenie płatności świadczenia pieniężnego na raty, powołując się na swą trudną sytuację finansową.

H. B.